

Triodos Bank Impact Collective

23 oktober 2026
Maatschappelijke
transitie

Dilemma:

Wapenvrij investeren in een
veranderende wereld

Dilemma maatschappelijke transitie

Hoe kan Triodos Bank trouw blijven aan haar commitment om wapenvrij te investeren in een wereld waarin de grenzen tussen civiele en militaire technologie steeds meer vervagen?

Standpunt Triodos Bank

- Triodos Bank [hanteert een zero-tolerancebeleid](#) ten aanzien van investeringen in en financieringen van de wapenindustrie. Wij beloven het geld van onze klanten “wapenvrij” te beleggen. De bank financiert geen bedrijven die wapens produceren of verkopen, noch ondernemingen die onderdelen of diensten leveren die specifiek voor wapens zijn ontwikkeld. Dit is een principieel standpunt waarvan wij niet zullen afwijken. Daarnaast sluiten we ook samenwerking uit met financiële instellingen die wapens financieren.¹
- Aan dit standpunt ligt een [principiële overtuiging](#) ten grondslag: de beslissing of, wanneer en hoe wapens worden ingezet en gefinancierd voor defensie en veiligheid hoort uitsluitend bij overheden te liggen. In onze optiek behoren financiële instellingen geen winst te maken met producten die louter zijn ontwikkeld om schade toe te brengen of levens te nemen. Wij willen geen businessmodel of industrie faciliteren waarbij oorlog het verdienmodel is, vanwege de perverse prikkels tot instandhouding van conflict. Overheden hebben eerder een ander belang bij de beëindiging van conflicten zodat middelen kunnen worden toegewezen aan onderwijs, huisvesting en sociale zekerheid in plaats van militaire doeleinden. Ook leidt de aanwezigheid van private financiering in deze industrie uiteindelijk onvermijdelijk tot hogere kosten voor de overheid, omdat publiek geld moet worden gebruikt om privaat rendement te betalen.
- Daarom blijft Triodos Bank, ook in een tijd van oplopende geopolitieke spanningen en toenemende defensie-uitgaven, van mening dat private financiers geen rol zouden moeten spelen in de financiering van de wapenindustrie.

Context bij dilemma

- Als ethische bank worden we geconfronteerd met een groeiende uitdaging van onderling verweven technologische en politieke ontwikkelingen. [Militaire markten worden in toenemende mate gevormd door](#) technologische toepassingen. Moderne wapens en oorlogsvoering zijn steeds vaker digitaal van aard en AI speelt een steeds grotere rol. Deze [‘militarisering’ van technologie](#) zorgt ervoor dat de grenzen vervagen tussen wat militair is en wat civiel. Het maakt het voor private investeerders steeds lastiger om over technologieën te oordelen.
- Daarnaast is er een politieke verschuiving richting militarisering en een groeiende acceptatie van defensie- en veiligheidsoverwegingen bij het bepalen van maatschappelijke prioriteiten. In 2025 presenteerde de [Europese Commissie het ReArm Europe-plan](#) om defensie-uitgaven te mobiliseren en de ontwikkeling van defensiecapaciteiten te versnellen. Ook is er een hogere [‘NAVO-norm’ vastgesteld, waarmee NAVO-landen afspreken jaarlijks 5% van hun BBP](#) uit te geven aan (o.a.) defensie, kritieke infrastructuur en beveiliging. In het licht van de geopolitieke ontwikkelingen en de toegenomen toegezegde uitgaven, wordt ook breed opgeroepen om privaat geld te investeren in de uitbreiding en versterking van de defensiesector.
- De spanning die deze ontwikkelingen opleveren wordt voor ons als ethische financier het meest tastbaar op het terrein van dual-use-producten (in het Nederlands ‘tweeërlei gebruik’ genoemd). Dit [refereert aan](#) *“producten die zowel een civiele als een militaire toepassing kunnen hebben, met inbegrip van alle goederen die voor niet-explosieve doeleinden gebruikt kunnen worden en op enige manier bijdragen in de vervaardiging van nucleaire wapens of andere nucleaire explosiemiddelen”*. Het gaat dus om producten die niet op zichzelf een (onderdeel van een)

¹ Aangezien dit moeilijk systematisch te verifiëren is, kijken wij bij onze screening hiervoor op controversiële wapens (inclusief nucleaire wapens).

wapensysteem zijn, maar daar wel deel van kunnen uitmaken of dienen voor de productie of het bedienen van wapens. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om software (zoals gezichtsherkenning- of GPS-software), producten (zoals bepaalde soorten chips of drones) en technologieën (zoals 3D-printers).

- Overheden [stimuleren bedrijven en onderzoekers](#) tegenwoordig zelfs om technologieën en systemen met opzet dual-use te maken 'by design'. Het gaat hier bijvoorbeeld om chips die ook nodig zijn voor innovatie in de gezondheidszorg en duurzame energie. Zo zijn halfgeleiders essentieel voor de productie van zonnepanelen, maar vallen ze ook onder [de dual-use-exportcontroles](#).
- Deze ontwikkelingen leidden ertoe dat financieringsinstellingen zoals de [Europese Investeringsbank \(EIB\)](#) en de [Nordic Investment Bank \(NIB\)](#) in 2024 hun financieringscriteria versoepelden op het gebied van dual-use. Zo herzag de [NIB recentelijk de grens van 20%](#) militaire omzet voor dual-use-technologieën om het mogelijk te maken meer krediet te verstrekken voor veiligheids- en defensiedoeleinden.

Praktische implicaties en dual-use

- De Triodos Bank Minimum Standards specificeren dat wij op principiële gronden financieringen en investeringen uitsluiten in bedrijven of organisaties die wapens produceren of verkopen, en ook specifiek ontworpen onderdelen voor wapens en aan wapens gerelateerde diensten.
- Triodos Bank heeft daarbij specifiek beleid voor producten en diensten met dual-use-toepassingen. De categorie van dual-use-technologieën is echter steeds lastiger af te bakenen en kent vele grijstinten: [veel technologieën hebben vandaag de dag immers een militaire én een civiele toepassing](#). Op Europees niveau wordt gewerkt met [een lijst van goederen en diensten](#) die als dual-use geclassificeerd zijn en waar bijvoorbeeld bij export toezicht op gehouden wordt. Maar ook buiten die lijst om kunnen goederen nog gecontroleerd worden als de EU daar reden toe ziet via zogeheten ['catch-all'-bepalingen](#). Dit laat zien hoe lastig het is – zelfs voor de Europese Unie – om een alomvattende definitie van dual-use te formuleren.
- De twee dimensies van de huidige beoordeling op dual-use-potentie zijn:
 1. Is de technologie/het product/de dienst speciaal gemaakt voor wapens of wapensystemen? (*tailor-made*)
 2. Is de technologie/het product/de dienst essentieel voor de werking van wapens of wapensystemen? (*essential*)

Momenteel sluit Triodos Bank betrokkenheid uit als een technologie, dienst of product aan beide criteria voldoet. Zo zijn chips/halfgeleiders in veel gevallen wél essentieel maar niet speciaal ontwikkeld voor militair gebruik. Daardoor wordt financiering niet uitgesloten. Een chip die specifiek voor wapens wordt ontwikkeld en essentieel is voor het functioneren van bepaalde systemen wordt volgens deze criteria wél uitgesloten.

- Voor sommige civiele diensten en producten (bijvoorbeeld chips en halfgeleiders) wordt het met deze criteria steeds lastiger om te bepalen of ze bijdragen aan de ontwikkeling van of terechtkomen in wapensystemen. Zo speelt [AI](#) bijvoorbeeld een centrale rol in dual-use-technologieën. Het criterium "tailor-made" is dan in sommige gevallen niet toereikend omdat chips bijvoorbeeld op een later moment toepasbaar worden gemaakt voor wapens.

Deze ontwikkelingen werpen de vraag op hoe ver wij moeten gaan in ons commitment om wapenvrij te investeren en of wij onze huidige criteria verder moeten aanscherpen.

Argumenten voor het handhaven van de huidige criteria

- Triodos Bank hanteert al zeer strenge uitsluitingscriteria door niet alleen technologieën, producten en diensten voor wapens uit te sluiten maar ook toeleveranciers van specifieke onderdelen. Daarmee gaat Triodos Bank verder dan veel andere financiële instellingen en verder dan standaard ESG-screenings.
- Juist omdat het onderscheid tussen civiele en militaire technologie vervaagt, zijn strengere criteria moeilijk uitvoerbaar. Eigenlijk alle moderne technologieën, zoals software, sensoren en halfgeleiders hebben in [enige mate zowel civiele als militaire toepassingen](#). De huidige criteria richten zich daarom op de meest relevante toepassingen en bewaken een werkbare balans tussen

het financieren van maatschappelijk waardevolle innovatie en het vermijden van betrokkenheid bij (de uitbreiding van) militaire capaciteit.

- Verdere aanscherping kan namelijk ten koste gaan van financiering van maatschappelijk wenselijke dual-use-toepassingen die wel bijdragen aan duurzaamheid. Deze technologieën kunnen bijvoorbeeld worden toegepast in duurzame energie, zoals eerder benoemd, maar ook voor [het vroegtijdig opsporen of voorspellen van bosbranden](#). Een te strikte uitsluiting kan ertoe leiden dat financiering van dergelijke innovaties wordt beperkt.
- Verdere aanscherping stuit bovendien op een transparantieprobleem. Het is bijna onmogelijk om te screenen op gevallen waarin sprake is van afname van producten die uiteindelijk worden gebruikt voor militaire toepassingen. Bedrijven brengen doorgaans niet naar buiten wie hun producten/diensten koopt, en mogen dit in sommige gevallen juridisch ook niet [omwille van beveiligingseisen](#).
- Daarnaast kan een strenger screeningsbeleid afhankelijk van de precieze uitwerking aanzienlijke neveneffecten voor de prestaties van de beleggingsportefeuilles van Triodos Bank hebben. Nog strengere uitsluitingscriteria zullen leiden tot minder beleggingsmogelijkheden en mogelijk lagere rendementen voor klanten, terwijl de extra maatschappelijke impact van die aanscherping beperkt kan blijven.
- Triodos Bank kan meer maatschappelijke impact hebben door haar standpunten actief uit te dragen en een bredere discussie te initiëren over verantwoord investeren en vrede, dan door te focussen op het steeds verder aanscherpen van de uitsluitingscriteria. Ons dilemma is grotendeels het gevolg van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Ons antwoord daarop zou zich dan ook in die context moeten afspelen: door een beweging te creëren en het maatschappelijk debat te voeden over de rol van de financiële sector als geheel. Om die reden ondertekende de bank in 2024 de [Milan Declaration for peace](#) van de Global Alliance for Banking on Values (GABV).

Argumenten voor verdere verfijning en aanscherping van de criteria

- Triodos Bank belooft aan klanten [dat hun geld niet bijdraagt aan de productie van wapens](#). Naarmate dual-use-technologieën belangrijker worden voor militaire toepassingen, neemt ook het risico toe dat investeringen indirect bijdragen aan militaire capaciteit. Gezien deze nieuwe realiteit, moeten we zoeken naar aanscherpingen voor onze beoordelingscriteria om te borgen dat we financieringen doen die in lijn zijn met onze waarden en het zero-tolerancebeleid dat daaruit voortkomt.
- Triodos Bank onderscheidt zich als ethische investeerder door het doen van een strikte, diepgaande beoordeling op productniveau. Daar hoort de best mogelijke beoordeling van dual-use-potentie bij, in lijn met ons eigen beleid. Dit kan ook een voorbeeldfunctie hebben voor de rest van de sector.
- Een aanscherping hoeft niet noodzakelijk te betekenen dat alle dual-use-technologie wordt uitgesloten. Triodos Bank zou ook kunnen onderzoeken of aanvullende beoordelingsinstrumenten mogelijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan een intentie-screening, waarbij wordt gekeken of bedrijven actief militaire of defensie-gerelateerde toepassingen promoten of als strategische groeiemarkt benoemen. Ook kan worden onderzocht of een omzetsdrempel wenselijk is, waarbij een maximaal percentage van de omzet afkomstig mag zijn van militaire toepassingen of afnemers.

Opties:

- **Optie 1: Huidige criteria handhaven.** Triodos Bank sluit niet alleen wapens uit, maar ook toeleveranciers die op maat gemaakte onderdelen leveren voor wapens. Door nog strenger te selecteren zouden we ook ontwikkelingen belemmeren op andere gebieden zoals zorg en hernieuwbare energie die vaak afhankelijk zijn van dezelfde producten. Daarbij heeft Triodos Bank meer maatschappelijke impact door zich in te zetten om het maatschappelijk debat te beïnvloeden en te waarschuwen voor verdere militarisering in de samenleving en de rol van de financiële sector daarin.
- **Optie 2: Criteria verder verfijnen.** De belofte van Triodos Bank is dat wij het geld van onze klanten wapenvrij investeren. Met de huidige stimulering van dual-use-technologie en de maatschappelijke focus op het uitbreiden van militaire capaciteiten zouden we moeten onderzoeken of het mogelijk is om onze criteria verder te verfijnen door bijvoorbeeld een intentie-screening of een omzetsdrempel te hanteren. Op die manier blijft Triodos Bank handelen in lijn met de vastgestelde principes.